

מאכלי פורים קרעפלאך והמן-טאשן

ב"ח ס' קסח

הני פורים קרעפלי"ך, שהעיסה נילושה בדבש ... עושין אותן כמו כיסין לתת בתוכו אגוזים וראזינק"ש.

שוע"ר ס' קסח

ט פת הבאה בכיסנין יש מפרשים שהיא פת עשויה כמין כיס שממלאין אותה ... מיני פירות ... ובכלל זה מה שעושים בפורים עיסה רחבה וכפולה וממלאים אותה בשומשמן ... מברכין עליו בורא מיני מזונות.

י וכל זה כשהמילוי הוא מפירות וכיוצא בהם ... אבל אם המילוי הוא מדברים שדרך בני אדם לקבוע סעודה עליהם ללפת בהם את הפת כגון בשר ... אין מילוי זה מוציא את הפת הממולאת בו מתורת לחם גמור ... וי"א שאין חילוק בין מילוי פירות למילוי בשר וגבינה וכיוצא בהם ולעולם מברך במ"מ.

יב וכל בעל נפש הרוצה להחמיר על עצמו לא יאכל פחות משיעור קביעות סעודה (אלא פת שנילושה במשקין או מי פירות והיא ממולאת בפירות וכיוצא בהם).

יז הפשטידא ופלאדי"ן שהן ממולאות בבשר וגבינה, יש אומרים שהן פת הבאה בכיסנין, אפילו אם נאפו בתנור, ואין מברכים עליהם המוציא וברכת המזון בלא קביעות סעודה לדברי הכל ... קרעפלי"ך במקומות שאין אופים אותן כלל במחבת שיש בה משקה אלא מבשלים אותם ... אין להחמיר בהם כלל שלא לאכלם בלא המוציא וברכת המזון אפילו בקביעות סעודה.

סדר ברכת הנהנין פ"ב

(ז) פת הבאה בכיסנין היא פת גמורה העשויה כמין כיס וממלאין אותה קודם אפייתה במיני מתיקה ... לברך עליה בורא מיני מזונות ... עיקר עשייתה אינה למזון ולהשביע אלא לעדון ותענוג ... ואין בכלל זה עיסה הממולאת בשומשמן שעושין בפורים במדינות אלו שאין עיקר עשייתם לעדון ותענוג אלא למזון ולהשביע.

(ח) במה דברים אמורים כשהמילוי הוא ממיני מתיקה או מיני פירות הנאכלין לעדון ותענוג ולא למזון ולהשביע וגם אין דרך רוב העולם ללפת בהם את הפת אבל אם המילוי הוא מבשר ... אין המילוי מוציא הפת מתורת לחם גמור ומברכין עליה המוציא וברכת המזון בכזית.

(ט) ולענין הלכה בעיסה שנילושה בחלב וכיוצא בו משאר משקין או מי פירות חוץ ממים מן הדין יש לסמוך על סברא הראשונה שבדברי סופרים הלך אחר המיקל אך כל בעל נפש יחמיר לעצמו שלא לאכול בלא נטילת ידים והמוציא על לחם אחר תחילה.

(יב) אבל עיסה שבלילתה עבה כעיסת לחם גמור המתגלגלת בידיים וטגנה במחבת בשמן או שאר משקין ושומן יש אומרים שאין הטיגון במחבת מוציאה מתורת לחם גמור הואיל ומשקה שבמחבת הוא דבר מועט והעיסה היתה בלילתה עבה תחלה והרי זה כאילו נאפית בתנור ומברכין עליה המוציא וברכת המזון בכזית ויש חולקים ואומרים שדין הטיגון כדין הבישול וכמו שיתבאר וכן עיקר. ומכל מקום אם אוכל כדי שביעה ... יש להחמיר שלא לאכול כי אם בתוך הסעודה של לחם גמור. ואפילו היא ממולאת כל שאינה ממולאת בפירות וכיוצא בהם אלא בגבינה ומטוגנת בחמאה (שקורין פלאדין) או בבשר ומטוגנת בשומן ... וכל זה בטיגון אבל עיסה שנתבשלה בקדירה אין עליה תורת לחם כלל גם לסברא הראשונה ומברכין עליה בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם אפילו בקביעות סעודה ... מיני עיסה ממולאים בגבינה (שקורין קרעפלי"ך) ... אבל אם משימים לתוך הקדירה שנטגנים בתוכה הרבה שומן הצף על פני החלב (שקורין סמעטינע), הרי זה כמין בישול גמור ומברך בורא מיני מזונות ומעין ג' לעולם. וכן אם טגנה באלפס או בקדירה בחמאה הרבה כעין בישול במים.

תורה אור מגלת אסתר צא, א

שהנס של פורים היה מלובש בדרך הטבע.

ס' המנהגים ע' 58

ענין המנהג שאוכלין ערב יוהכ"פ שענינם שמכסין הבשר בעיסה ... חסדים מכוסים ... שייך גם בפורים.

טעמי המנהגים ס' תרלד

טעם למנהג שג' פעמים בשנה אוכלים ... מאכל שהבשר מכוסה בבצק, פורים והושענא רבה וערב יום כיפור ... כמו יו"ט באכילה ושת"י ולא יום טוב גמור, שהרי מותרים במלאכה ובמשא ומתן, ואם כן היום טוב באתכסיא.